

תוכן עניינים

חלק א': חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות,	
התשנ"ח-1998 - עקרונות כלליים	1
שער א': עקרונות יסוד	1
פרק א': מבוא	1
פרק ב': החלת הוראות חוק שוויון הזדמנויות בעבודה על יישום חוק שוויון זכויות לבעלי מוגבלות	3
1. הדין	3
1.1 סעיף 13 לחוק שוויון זכויות לבעלי מוגבלות	3
1.2 סעיפים 5, 9, 11, 13, 14, 16, 17, 18 ו- 21 לחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988	3
2. נטל ההוכחה - יישום לשוויון בעלי מוגבלות	5
2.1 נטל ההוכחה בתביעה על-פי חוק השוויון	5
2.2 סדרי הבאת הראיות - היפוך הדין	9
2.3 נטל הראיה על כתפי המעביד להוכיח, כי לא הפלה את העובד בעל המוגבלות וזאת לאחר שהעובד הצביע על ראשית ראיה לקיומה של הפליה - התביעה התקבלה בחלקה	11
2.4 משהעובד מצביע על קיומה של ראשית ראיה לקיומה של אפליה, על המעביד הנטל להביא ראיות שיוכיחו אחרת	11
2.5 הנתבעת לא הוכיחה, כי נפלו פגמים בעבודתה ובתפקודה של התובעת - התביעה התקבלה	12
2.6 נסיבות בהן לא הוכחה אפליה והיתה הצדקה לפיטורים - התביעה התקבלה בחלקה	13
2.7 הנתבעת עמדה בנטל להוכיח שהתובע פוטר משיקולים ענייניים - התביעה התקבלה בחלקה	13
2.8 היריון התובעת היה הסיבה העיקרית לפיטוריה של התובעת - התביעה התקבלה	15
2.9 הנתבעת לא עמדה בנטל ההוכחה, כי לא פיטרה את התובעת מחמת גילה - התביעה התקבלה בחלקה	16
3. סעיף 14 לחוק שוויון הזדמנויות בעבודה - התיישנות	16
פרק ג': נגישות למבנים	21
פרק ד': הפרה של הוראת חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות - סמכות עניינית של בית-המשפט	25
1. הסמכות לדון בתובענה ייצוגית כנגד רשות חוק בתי-משפט לעניינים מינהליים וחוק תובענות ייצוגיות	25
2. סמכות בית הדן לעבודה	26

3.	סמכות בית-המשפט לעניינים מינהליים	27
4.	סמכות בית-המשפט השלום	28
31	שער ב': הליכי חקירה והעדה	
	פרק א': חוק הליכי חקירה והעדה (התאמה לאנשים עם מוגבלות שכלית או נפשית), התשס"ו-2005	31
	פרק ב': כללי	43
	פרק ג': הימנעות נאשם מלהעיד	47
	פרק ד': עדות נפגעת עבירת מין המוגבלת בנפשה ובשכלה	55
	חלק ב': חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998 ותקנותיו - דברי הסבר ותמצית ההלכה	59
	שער א': חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998 ותקנותיו	59
	פרק א': חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998 - עקרונות יסוד ופרשנות - סעיפים 1 עד 5 לחוק	59
	1. הדין	59
	2. כללי	60
	פרק ב': תכליתו של חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות	63
	שער ב': עקרונות כלליים - סעיפים 6 עד 7 לחוק	103
	פרק א': עקרונות במימוש זכויות ובמתן שירותים - סעיף 6 לחוק	103
	פרק ב': קביעת זכאות - סעיף 7 לחוק	105
	שער ג': תעסוקה - סעיפים 8 עד 17 לחוק	107
	פרק א': איסור הפליה בתעסוקה - סעיף 8 לחוק	107
	פרק ב': ייצוג הולם לאנשים עם מוגבלות - סעיפים 9 עד 19 לחוק	119
	1. הדין	119
	2. תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (מסירת מידע ועיבודו לצורך עמידה ביעד הייצוג), התשע"ח-2017	123
	3. תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (הודעת מבטח בדבר מתן יחס שונה לאדם או בדבר סירוב לבטחו), התשע"ו-2016	126
	פרק ג': הגנה על מתלונן - סעיף 10 לחוק	127
	פרק ד': מודעות בדבר הצעת עבודה וזכות תביעה - סעיפים 11 ו-12 לחוק	129
	פרק ה': החלת הוראות חוק שוויון הזדמנויות בעבודה - סעיף 13 לחוק	131
	פרק ו': סמכות שיפוט ותרופות - סעיף 14 לחוק	133
	פרק ז': עונשין, אחריות עובד אחראי במעסיק ציבורי גדול, צו מסירת מידע וצו ייצוג הולם - סעיפים 15, 15א ו-15ב לחוק	137
	פרק ח': תכניות - סעיף 16 לחוק	141

1. הדין	141
1.1 סעיף 16 לחוק	141
1.2 תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (השתתפות המדינה במימון התאמות), התשס"ו-2006	141
1.3 חוק שיקום נכי נפש בקהילה, התש"ס-2000	146
1.4 תקנות שכר מינימום (שכר מותאם לעובד עם מוגבלות בעל יכולת עבודה מופחתת), התשס"ב-2002	154
1.5 סעיף 195 חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995	156
2. תכלית השיקום על-פי ההקשר החקיקתי והשיח המשתמע ממנו בנוגע לזכויות נכים	157
פרק ט': ביצוע ותקנות - סעיף 17 לחוק	163
פרק י': תמצית ההלכה הפסוקה	165
1. תביעה לצו עשה, להורות לנתבעת להשיב את התובע לאלתר לעבודה בפועל וכן לחייב את הנתבעת בתשלום פיצוי בגין הפסד השתכרות	165
2. מהן חובותיו האקטיביות של מעסיק בעת פיטורי צמצום כלפי עובד עם מוגבלות שאינה נראית לעין ושלא מפריעה לתפקודו בעבודה?	167
3. האם פיטורי התובע היו בניגוד לחוק שוויון הזדמנויות בעבודה וחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות?	170
4. תביעה לתשלום פיצוי בגין פיטורים	172
5. ערעור על דחיית צירוף נציבות שוויון הזכויות לאנשים עם מוגבלויות לתביעה	174
6. בקשה לבחינת מגבלות מיועדת לשירות חובה בצה"ל בהתאם לחוק שוויון זכויות	175
7. התובעת טענה, כי הנתבעת הפלתה את התובעת מחמת מוגבלותה הרפואית וניסתה להיפטר מהתובעת, מבלי שטרחה לקיים חובותיה כמעסיקה למצוא תפקיד שיתאים למגבלותיה	176
8. התובע עתר בתביעתו לחיוב הנתבעת בפיצויים בשל פיטורים שלא כדין, פיצויים בשל הפרת הוראות חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, והפרשי שכר וזכויות סוציאליות ששולמו לו בחסר	177
9. פיצוי בגין נזק ממוני ונזק לא ממוני עקב פיטורים שלא כדין ובניגוד לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות	177
10. תביעה כספית אשר הגיש התובע נגד הנתבעת ועניינה פיטורים שלא כדין; הפרת הוראות חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות והפרשים לפנסיה	179
11. תביעת התובע להשלמת שכר עבודה ושעות נוספות; פיצוי בגין פיטורין תוך הפרת חוק שוויון הזדמנויות לאנשים עם מוגבלויות	180

12. פיצויי בשל פיטורים שלא כדין, חלף הודעה מוקדמת, פיצוי בגין פגיעה מכוח חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, אפליה מחמת גיל, עוגמת נפש, חודש הסתגלות, בונוס שנתי לשנת 2015, החמרת מצב פציאליס ופיצויי הלנת פיצויי פיטורים	181
13. התלונות אשר התקבלו בדבר תפקודו של התובע, לא בהכרח קשורות לליקויים הרפואיים השונים בהם לקה לאורך השנים, אלא שעיקר התלונות נגע לאופן שבו התובע ביצע את עבודתו, כך שלמצבו הרפואי של התובע לא היתה כל השפעה על תפקוד זה	181
14. לטענת התובעת, היא סובלת מקלסטרופוביה ולפיכך היה על הנתבעת להתחשב במוגבלותה, שהיתה ידועה לכל, והקושי בעקבותיה למצוא מקום עבודה אחר. לפיכך, עותרת התובעת לפיצוי מכוח חוק שוויון לאנשים עם מוגבלויות. אדגיש כי התובעת לא טוענת כי פוטרה על רקע מוגבלות רפואית	182
שער ד': שירותי תחבורה ציבורית - סעיף 19 לחוק	185
פרק א': שירותי תחבורה ציבורית - סעיף 19 לחוק	185
1. הדין	185
1.1 סעיף 19 לחוק	185
1.2 תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (הסדרת נגישות לשירותי תחבורה ציבורית), התשס"ג-2003	186
1.3 תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (נגישות רכב השכרה ואוטובוסים), התשע"ג-2012	199
2. כללי	203
פרק ב': תמצית ההלכה הפסוקה	205
1. בקשה לאישור הסדר פשרה - הפרה של חובת נגישות לשירותי תחבורה ציבורית	205
2. בקשה לאישור תובענה ייצוגית - אי-הנגשת תחנות אוטובוס על-ידי העירייה	208
3. בקשה לאישור הסדר פשרה - הנגשת אוטובוסים בקווים עירוניים, ותחנות קו לשימושם של עיוורים ולקויי ראייה	209
4. אי-הסעת נוסעת עם כלב נחייה	211
5. טענות מקדמיות בעניין תביעה להפרת הוראות צו נגישות	212
6. הכרעת וגזר-דין - עבירה של הפרת הוראות צו נגישות	214
7. אישור הסדר פשרה בתובענה ייצוגית בין המבקשים למשיבה 3 - הנגשת מערכות עזר לשמיעה	215
8. בקשה לאישור הסדר פשרה - חובת ההנגשה החושית	216
9. בקשה לאישור הסדר פשרה - עוסק שלא יקפיד לעמוד ברמת ההנגשה ובלוחות הזמנים שקבע המחוקק יידרש לא רק לתקן את דרכיו, ולעמוד ברף המינימום שהציב המחוקק, אלא גם להשקיע באמצעי הנגשה נוספים	218

10. בקשה לאישור הסדר פשרה - חובת ההנגשה החושית המוטלת על המשיבה	220
11. תביעה ותביעה שכנגד שעניין זכויות וחובות הנובעות מחברות ב"אגד" - אגודה שיתופית לתחבורה בישראל בע"מ	222
12. מערכות עזר לשמיעה - הסדר פשרה	223
שער ה': מקום ציבורי ושירות ציבורי	231
פרק א': עקרונות יסוד והגדרות - סעיפים 19א עד 19ד לחוק	231
פרק ב': איסור הפליה בשירות ציבורי, במקום ציבורי ובמוצרים - סעיפים 19ה ו- 19ו לחוק	233
1. הדין	233
2. כללי	234
פרק ג': מקום ציבורי - נגישות - סעיפים 19ז עד 19ט לחוק	237
1. הדין	237
1.1 סעיפים 19ז עד 19ט לחוק	237
1.2 תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות למקום ציבורי שאינו בניין), התשע"ד-2013	243
1.3 תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות למקום ציבורי שהוא בניין קיים), התשע"ב-2011	261
2. חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965 ותקנות על-פיו	272
2.1 סעיף 1 לחוק התכנון והבניה - סעיף ההגדרות	272
2.2 סעיפים 6-6ב לחוק התכנון והבניה	276
2.3 סעיף 145 לחוק התכנון והבניה	279
2.4 סעיף 147 לחוק התכנון והבניה	283
2.5 תנאים מוקדמים למתן היתר לשימוש חורג או למתן הקלות (סעיף 149 לחוק)	288
2.6 סעיפים 151-151א לחוק התכנון והבניה	289
2.7 סעיפים 158א-158ב לחוק התכנון והבניה	295
3. מבנה נגיש - מהו?	304
4. כללי	305
5. חובת התקנת מעלית	305
6. בניין ציבורי שלא הותקנו בו סידורי נכים	305
7. תנאים מוקדמים למתן היתר בניה	306
8. סטיה ניכרת (סעיף 151 לחוק)	307
9. נגישות לבניינים ציבוריים	308
פרק ד': שירות ציבורי - נגישות - סעיף 19י עד 19יב לחוק	313
1. הדין	313
1.1 סעיפים 19י עד 19יב לחוק	313
1.2 תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), התשע"ג-2013	315

1.3 תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (מורשים לנגישות השירות), התשס"ז-2007.....	385
1.4 תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירותי הכשרה מקצועית), התשע"ה-2014.....	387
1.5 תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לאתר), התשס"ח-2008.....	395
2. כללי.....	400
3. חוק השוויון ותקנות הנגישות שנחקקו מכוחו ביחס לנגישות לשירות ציבורי.....	401
4. תמצית ההלכה הפסוקה.....	402
4.1 בקשה לאישור תובענה ייצוגית - אי-הנגשת כתוביות סמויות על-ידי בתי מלון.....	402
4.2 בקשה לאישור הסתלקות - הפרת החובה להתקין באולמות קולנוע 2 מקומות ישיבה לאנשים עם כיסא גלגלים.....	404
4.3 בקשה לאישור הסדר פשרה - אי-הנגשת מערכת ניתוב שיחות טלפון.....	404
4.4 בקשה לאישור הסתלקות - תא שירותים בתחנת דלק ללא התאמה לנכים.....	406
4.5 בקשה לאישור תובענה ייצוגית - טרם הגיע המועד המחייב על-פי חוק לביצוע ההתאמות הנדרשות לצורך הפיכת המסעדה לנגישה.....	406
4.6 תביעה לפיצוי - חדר במלון שאינו מותאם לנכים.....	407
4.7 תביעה לפיצוי שעילתה הפליה בניגוד להוראות חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות - איסור עליה למתקנים בלונה פארק.....	408
4.8 פסק-דין על דרך הפשרה - אי-דאגה דאגה לכך כי המחלקה לגביית מיסים תהא נגישה לאנשים עם מוגבלויות.....	411
4.9 צו מניעה כנגד פתיחת הבית לבני נוער הסובלים מלקויות שונות.....	412
4.10 בקשה לאישור תובענה כייצוגית - בתי שימוש בסניפי דואר.....	412
פרק ה': סייגים לחובת הנגישות - סעיפים 19 עד 19יד1 לחוק.....	415
פרק ו': שירות בריאות ומקום ציבורי שבו ניתן שירות בריאות - נגישות	
- סעיפים 19טו עד 19כו לחוק.....	417
1. הדין.....	417
1.1 סעיפים 19טו עד 19כו לחוק.....	417
1.2 תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירותי בריאות ולמקומות נתינתם), התשע"ו-2016.....	420
2. כללי.....	427

שער ו': מוסדות חינוך, מוסדות על-תיכוניים, שירותי חינוך והשכלה - נגישות	429
פרק א': מוסדות על-תיכוניים - סעיפים 19כז עד 3 לחוק	429
1. סעיף 19כז עד 3 לחוק	429
2. תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות למקומות ציבוריים קיימים שהם מוסדות להשכלה גבוהה ולשירותי השכלה גבוהה שהם נותנים), התשע"ז-2016	431
פרק ב': מוסדות חינוך ושירותי חינוך - סעיפים 19לב עד 19לד לחוק	439
1. סעיפים 19ב עד 19ד לחוק	439
2. תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות במוסד חינוך קיים), התשע"א-2011	442
3. תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות למקומות ציבוריים קיימים שהם מוסדות להשכלה גבוהה ולשירותי השכלה גבוהה שהם נותנים), התשע"ז-2016	444
פרק ג': כללי	451
פרק ד': תמצית ההלכה הפסוקה	455
1. תובענה נזיקית - כספית עקב אי-הנגשה וכן אפליה על בסיס מוגבלותה במוסד הלימודים האקדמי	455
2. תביעה לפסיקת פיצויים בגין עוולה אזרחית, ללא הוכחת נזק - אי-הנגשת בת-ספר תיכון להורים עם מוגבלות	456
שער ז': טלפוניה ותקשורת	459
פרק א': כללי	459
פרק ב': הדין	461
1. סעיף 19יב לחוק	461
2. תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (נגישות לשירותי בזק ולמיתקני בזק), התשס"ט-2009	462
3. חוק שידורי טלוויזיה (כתוביות ושפת סימנים), התשס"ה-2005	466
פרק ג': תמצית ההלכה הפסוקה	477
1. בקשה לאישור הסתלקות - הפרת החובה להתקין באולמות קולנוע מקומות ישיבה לאנשים עם כיסא גלגלים	477
2. בקשה לאישור הסדר פשרה - אי-הנגשת מערכת ניתוב שיחות טלפון	477
3. אישור הסדר פשרה - אי-הנגשת הנגישו ציוד הקצה ושירותים לאנשים עם לקויות שמיעה, ראייה, מוגבלות בהפעלת הידיים ומוגבלות קוגניטיבית	479

4.	בקשה לאישור הסכם פשרה - הפרת חוק הכתוביות וחוק שוויון לאנשים עם מוגבלות בשילוב עם פקודת הנזיקין.....	480
שער ח': חוזה ביטוח - סעיפים 19 לזה עד 19 לח לחוק 483.....		
פרק א': חוזה ביטוח - הדין - הוראות המפקח על שוק ההון 483.....		
1.	סעיף 19 לחוק.....	483
2.	תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (מתן יחס שונה בחוזה ביטוח) (הקמת ועדת תלונות), התשע"ב-2012.....	486
3.	הוראת המפקחת על הביטוח.....	487
פרק ב': חזקות, נטל ההוכחה, פרשנות - תחולה על חוזה ביטוח קיים - סעיפים 19 לו עד 19 לח לחוק 489.....		
שער ט': דרכים - שירותי שעת חירום - נגישות 491.....		
פרק א': הדין 491.....		
1.	סעיף 19 לט לחוק.....	491
2.	תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (מורשים לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה), התשס"ז-2007.....	493
3.	סעיף 19 מ לחוק.....	495
פרק ב': כללי 497.....		
שער י': מורשי נגישות ורכזי נגישות 499.....		
פרק א': מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה - סעיפים 19 מא-מב לחוק 499.....		
1.	הדין.....	499
2.	כללי.....	500
פרק ב': מורשה לנגישות שירות 505.....		
פרק ג': עונשים על התנהגות בלתי-הולמת 507.....		
פרק ד': פקיעת תנאי שירות 509.....		
פרק ה': חובת ההנמקה ותקנות לעניין תחומי עיסוק ואגרות 511.....		
פרק ו': רכז נגישות 513.....		
שער י"א: סמכויות הנציב - נגישות - סעיפים 19 מג עד 19 מז לחוק 515.....		
פרק א': צו נגישות 515.....		
פרק ב': שאילתה לנציב 517.....		
פרק ג': חקירה בידי הנציבות 519.....		
פרק ד': פרסום מידע לציבור - דיווח לוועדה על פעולות הנציב 521.....		
שער י"ב: עונשין 523.....		
פרק א': עונשין 523.....		
פרק ב': הגשת כתב אישום 525.....		
פרק ג': חובת דיווח 527.....		
שער י"ג: תביעות 529.....		

פרק א': עוולה אזרחית	529
פרק ב': אחריות נושא משרה בתאגיד	531
פרק ג': תובענה - מעמד הנציבות וארגון	533
פרק ד': חזקות	535
שער י"ד: כללי	537
פרק א': עניינים שונים	537
פרק ב': נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות	539
פרק ג': תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (הסדרת נגישות לשירותי תחבורה ציבורית), התשס"ג-2003 - תחבורה ציבורית	541
1. חובתן של הרשויות המקומיות לבצע התאמות נגישות בתחנות האוטובוס שבתחום שיפוטן, בהתאם לתכנית הנגשה הדרגתית - הנפרשת על-פני עשר שנים; כאשר האחריות להכנתה הוטלה על המפקח על התעבורה, בעלי רשיונות הקווים והרשויות המקומיות, זאת בהתייעצות עם נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות	541
2. הפרה נטענת של הוראות חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ותקנה 34 לתקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), המתבטאת בכך שהמשיבות לא פרסמו את הסדרי הנגישות בכל סניפיהן, בין היתר באתר המרשתת שלהן, כמתחייב	543
3. הנגשת שירותי תחבורה ציבורית לאנשים עם מוגבלות בניידות, בהתאם לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ולתקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (הסדרת נגישות לשירותי תחבורה ציבורית)	544
4. מועצה מקומית, לא פעלה להנגשת תשתיות התחבורה הציבורית בתחום שיפוט עבר אנשים בעלי מוגבלות	545
פרק ד': הנגשת רשת אינטרנט	555
1. "הזכות לנגישות בהליכי הוצאה לפועל לאנשים לקויי ראייה"	555
2. אתר האינטרנט של הוועדה המקומית נמצא הסבר מפורט אודות התאמות הנגישות, על-אף העובדה שאין הנגשה לעניין אמצעי הכוונה לאנשים עם עיוורון	556
פרק ה': הסדרי פשרה בתביעות ייצוגיות	559
פרק ו': חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998 - הלואה לדיוור לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים	579
פרק ז': חוק איסור הפליית אנשים עם עיוורון המלווים בכלבי נחייה, התשנ"ג-1993	585
שער ט"ו: בתים משותפים	589
פרק א': התאמות לאדם עם מוגבלות - סעיף 59 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969	589
1. הדין	589
2. כללי	592

3.	בניית גשר לצורך התאמה.....	592
4.	תביעה ותביעה שכנגד שמקורן בהוצאת חלקים מהרכוש המשותף של בניין מגורים והצמדתן לבניין מסחרי - גובל.....	594
5.	ההלכה הפסוקה.....	596
פרק ב': התקנת מעלית..... 599		
1.	הדין.....	599
2.	כללי.....	599
3.	הסכמה מחייבת של שני שלישים מבעלי הדירות להקמת המעלית בחלופה הצפונית.....	602
4.	גובה התשלום שעל המערערים לשלם למשיב כדי שיהיו זכאים להשתמש בשירותי מעלית.....	606
5.	הערעור כנגד פסק-דין הדוחה תביעה למתן צו המאפשר שימוש במעלית שבבית המשותף.....	609
6.	בחינת סוגיית תום-לב בהסכם לבניית מעלית.....	610
7.	חייבים כספיים עבור שירותי אחזקה ותיקונים למעלית.....	611
8.	אי-השתתפות בהוצאות התקנת מעלית.....	613
פרק ג': פינוי-בינוי - הריסת בניין והקמת בניין חדש - תמ"א 38/2. 615		
1.	מבוא.....	615
2.	חוק פינוי-ובינוי (פיצויים), התשס"ה-2005.....	616
שער ט"ז: רשויות מקומיות..... 635		
פרק א': רישוי עסקים..... 635		
1.	הדין.....	635
2.	כללי.....	636
3.	בקשה לאישור הסדר פשרה - מצב שירותים כללים בתחנות דלק.....	636
4.	תיקון 34 לחוק רישוי עסקים נכנס לתוקף ביום 01.04.19 וסעיף 8ב (אשר תוקן במסגרתו) מחיל על הרשות המקומית לפעול להחלת הוראות הנגישות לפי פרק ה'1 לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות על מקומות ציבוריים שבתחומה, הן באמצעות אי-מתן רישיון לעסק והן על-ידי הבטחת קיום הוראות הנגישות בעסק קיים.....	638
פרק ב': חניות - חוק חניה לנכים, התשנ"ד-1993. 639		
1.	בקשה בהסכמה לצירוף משיבה ואישור הסתלקות - גביית תשלום מנכים תמורת חניה.....	639
2.	בקשה לאישור תובענה ייצוגית - הטלת חובת תשלום חניית נכים בחניון בתל אביב.....	640
3.	בקשה לאישור תובענה ייצוגית - תשלום דמי חניה על-ידי נכים המחזיקים בתג נכה שאינו "תג עגלה".....	641
4.	בקשה לאישור הסדר פשרה - הסדר ללא פיצוי לעבר.....	643
5.	בקשה לאשר הסדר פשרה - משך החניה חינם בחמש שעות.....	644

6. בקשה לאישור הסדר פשרה - המקום הציבורי הינו סופרמרקט.....	646
7. בקשה לאישור הגשת תובענה ייצוגית - החניון התת-קרקעי הוא החניה הנגישה היחידה אל הקניון לאדם עם מוגבלות בניידות.....	647
8. ערעורים על הכרעת הדין וגזר-הדין - חניית נכה בנתיב תחבורה ציבורית.....	651
9. בקשה לאישור הסדר פשרה - חיובם של נכים ושל אנשים בעלי מוגבלות בדמי חניה בחניון הקניון.....	652
10. בקשה לאישור הסכם פשרה - ציון בתקנוני החניה ועל-גבי השלטים שיוצבו בחניון כי חברי הקבוצה זכאים לפטור מדמי חניה.....	653
11. בקשה לאישור הסכם פשרה - גביית דמי חניה בחניון ציבורי המופעל ומוחזק על-ידי הנתבעת מאת נכים המוגבלים בניידותם המחזיקים ומציגים תו נכה.....	654
12. בקשה לדחות על-הסף בקשה לאישור תובענה ייצוגית - מלשון החוק לא עולה חובה גורפת של חניון-בכלל, ושל חניון המשרת מקום ציבורי - בפרט, לפטור בעל מוגבלות מתשלום בעד חניה.....	655
13. תובענה לתשלום דמי השתתפות עצמית.....	657
14. בקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית שעניינה הטלת חובת התשלום של חניית נכים בחניון כיכר אתרים בתל אביב על כתפי המשיבות.....	658
15. האם רשאי בעל מועדון ספורט לאסור כניסתו של אדם לבריכה, בשל מחלת הפסוריאזיס ממנה הוא סובל, או שמא מדובר בהפליה אסורה?.....	660
16. בקשה לאישור הסכם פשרה בתובענה אשר עניינה חניה ללא תשלום בחניון התת-קרקעי שבמתחם קניון ארנה.....	661
פרק ג': חוק הרשויות המקומיות (סידורים לנכים), התשמ"ח-1988.....	665
1. בקשה לסילוק על-הסף של בקשה לאישור תובענה כייצוגית.....	665
2. בקשה לאישור תובענה ייצוגית - הנגשת תחנות רכבת.....	666
שער י"ז: תמציות ההלכה הפסוקה - חוק השוויון.....	669
פרק א': בית-המשפט העליון.....	669
1. השתתפותם של תלמידים עם מגבלות רפואיות בפעילות הגדנ"ע.....	669
2. תובענות ייצוגיות בגין הפרת חובת ההנגשה או חובה אחרת שנגזרת ממנה מכוח חוק שוויון זכויות, המוגשות נגד רשות מקומית, נתונות לסמכותו העניינית של בית-המשפט המינהלי.....	669
3. ביטולו של אישור שניתן להסדר פשרה בהליך ייצוגי.....	670
4. הפליה בקבלת שירותי בריאות ורפואה מחמת מעמד אישי.....	670

5. הפרה של תקנה 34(א)(4) לתקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), התשע"ג-2013.....	670
6. טענות לפגיעה בכבוד האדם נוכח החובה שמוטלת על ראש הרשות להצהיר הצהרה שהרשות הקצתה משאבים מתאימים למימוש חובת ההנגשה.....	671
7. הנגשת תחנות אוטובוס.....	671
פרק ב': בת-המשפט המחוזיים.....	673
1. פרסום הסדרי הנגישות הקיימים בגנים ובאתרי משחקים ציבוריים.....	673
2. מניעת גלישה באתר האינטרנט של המשיבה מכיוון שלא פורסמה הצהרת נגישות.....	673
3. בית השימוש בתחנת הדלק אינו מונגש לאנשים עם מוגבלות בניידות.....	674
4. חרף הוראות החוק המתייחסות לכלל תחנות הדלק בהיותן מבני ציבור, לא התאימה דלק מנטה במועד הקבוע בדין את כל התחנות.....	674
5. התאמות הנגישות בשירות הציבורי ובמבני ציבור.....	674
6. הנגשת אתר האינטרנט של המשיבה.....	675
7. התחייבות המשיבה להנגיש על-פי הדין הן את האתר והן את סניפיה הפיזיים.....	675
8. הנגשת התחבורה הציבורית בעיר טבריה.....	676
9. אי-פרסום הסדרי הנגישות שקיימים בסניפים באתר האינטרנט.....	676
10. המשיבותי משיכו ויפעלו לבצע התאמות נגישות באתר (לרבות מסמכים) בהתאם להוראות תקן נגישות אינטרנט ותקן נגישות מסמכים.....	677
11. לא פורסמו הסדרי הנגישות של משרדי הוועדה המקומית באתר האינטרנט שלה.....	677
12. פורסמו המקומות הציבוריים שבהם חלה חובת הנגשה ואת אמצעי העזר והתאמות הנגישות הקיימים בגנים השונים.....	678
13. בקשה מוסכמת להסתלקות מתוגמלת של המבקש, מבקשתו לאישור תובענה כייצוגית.....	678
14. הסרת אתר מהמרשתת.....	679
15. "הנגשת יתר" של אתרי האינטרנט.....	679
16. הנגשת מבני עמידר.....	680
17. אי-הנגשת דיווחים מיידים של חברות ציבוריות לבורסה ולרשות ניירות ערך.....	680
18. המשיבה כי ביצעה הנגשה מלאה באתר האינטרנט וכן פעלה לפרסום הצהרת נגישות.....	680
19. הסמכות לפסוק לפי חוק שוויון זכויות.....	681

20. התחייבות המשיבה לפרסם הצהרת נגישות באתר האינטרנט שלה.....	681
21. עדכון אתר האינטרנט באופן המקיים את מלוא הוראות הדין הנוגעות לנגישות.....	682
22. ביצוע התאמות נגישות.....	682
23. התקנת " מושב מותאם".....	682
24. הוסכם כי המשיבה תיקנה את הדרוש תיקון - המשיבה פירסמה את אמצעי העזר ו/או התאמות הנגישות בפארקים וגני המשחקים שבתחום שיפוטה באתר האינטרנט שהיא מפעילה.....	683
25. בעת הגשת בקשת האישור לא הופיעה הצהרת נגישות כדין באתר האינטרנט של המשיבה, בין אם בשל תקלה טכנית, כטענת המשיבה, ובין אם מסיבה אחרת, וכי רק לאחר הגשת בקשת האישור דאגה המשיבה להעלות לאתר האינטרנט הצהרת נגישות כדין.....	683
26. הסדר פשרה הכולל הנגשה במערכות עזר, פרסום, הדרכה לעובדים, ופיצוי בדרך של הנגשה עודפת.....	684
27. הנגשת יתר של עמדות שירות במערכות עזר לשמיעה.....	684
28. הנגשת סניפי הרשת.....	685
29. הנגשה עודפת.....	685
30. פרסום הסדרי הנגישות של המשיבה באתר האינטרנט שלה.....	685
31. טענה בדבר אי-פרסום הסדרי נגישות באתר האינטרנט של המשיבה.....	686
32. הנגשת אתר האינטרנט של המשיב ופרסום הסדרי הנגישות הקיימים בבית העסק שלו, וכן פרסום פרטי רכז הנגישות.....	686
33. היעדר מערכות עזר לשמיעה בסניפי הנתבעות.....	687
34. האם מכוח חוק השוויון, תקנות התאמת נגישות לשירות ותקנות נגישות לשירותי תחבורה ציבורית חלה על העירייה החובה להתקין משענות יד בספסלי כל תחנות האוטובוס?.....	687
35. ניצול כח מונופוליסטי באופן הפוגע בתחרות.....	688
36. נגישות מכונות למתן שירות אוטומטי.....	688
37. צפייה בתכניות ללא כתוביות.....	688
38. אין מקום להמשיך בניהול ההליך כנגד המשיבה, זאת בהינתן העובדה כי המשיבה כבר פרסמה באתר האינטרנט של הקניון את התאמות הנגישות שבוצעו בו.....	689
39. טענה להיעדר כתוביות "סמויות" בתכניות טלוויזיה בחדרי המלון של המשיבות.....	690
40. המשיבות לא התקינו מערכת עזר לשמיעה מסוג לולאת השראה בעמדות השירות בסניפיהן.....	690
41. היעדר הנגישות של אתר האינטרנט של חברת ניו פארם.....	690

42.	מכשירי העזר מושא התובענה נועדו לאפשר את הנגשת האינפורמציה המועברת מנציגי השירות ברשתות מסחריות שונות ללקוחותיהם בעלי מוגבלות בשמיעה.....	691
43.	לא הנגישו הן את מערכת ניתוב שיחות הטלפון שלהן לאנשים בעלי מוגבלות.....	691
44.	הסדרת מכשירי השמע בכלל נקודות המכירה.....	692
פרק ג': בית-הדין לעבודה	693	
1.	הטענה כי פיטורי המערער היו בניגוד לחוק שוויון זכויות.....	693
2.	תביעת המערער להשיבו לעבודה.....	693
3.	הימנעות מחיוב בהוצאות.....	693
4.	אפליה בקבלה לעבודה.....	694
5.	פיצוי בגין הפרת חוק שוויון זכויות.....	694
6.	פיצוי מכוח חוק שוויון הזדמנויות בעבודה.....	694
פרק ד': עניינים שונים	695	
1.	בית-משפט קמא עמד על כך שלפי תקנה 18(ג) לתקנות שוויון זכויות יש להתקין את מערכת העזר האמורה בעמדת שירות "שקיימת בה מחיצה חלקית בין פני נותן השירות למקבל השירות". המונח "עמדת שירות" מוגדר בסעיף 1.3.4 לתקן ישראלי 1918 חלק 3.2 (שכותרתו "נגישות הסביבה הבנויה : פנים הבניין - דרישות משלימות לשימושים ספציפיים"), כך: "דלפקקבוע שניתן בו שירות לציבור, כאשר נותן השירות נמצא בצידו האחד ומקבל השירות בצידו האחר, כגון: עמדת מודיעין, עמדת קבלה, עמדת תשלום, עמדה להעברת חפצים ועמדת בידוק בטחוני". על רקע זאת, לרבות השימוש במילה "כגון" בהגדרה הנ"ל, בית-משפט קמא סבר כי המדובר ברשימה פתוחה, אשר כוללת אף את עמדות השירות נשוא בקשות האישור. פרשנות זו מתחייבת, בראיית, בשם-לב לשון ההוראות האמורות, והיא בוודאי גם מתכתבת עם תכליות חוק שוויון זכויות.....	695
2.	קידום זכויותיהם ורווחתם של אנשים עם מוגבלות הולך יד ביד עם שילובם גם בעולם העבודה, באופן חלקי או מלא, בהתאם ליכולותיהם. מגמה זו באה לידי ביטוי גם בחקיקה.....	695
3.	האופן בו מוכרעת השאלה האם תביעה שעניינה בסכסוך בין מבוטח לקופת חולים נתונה לסמכותו של בית-הדין לעבודה נגזר מאופייה של התביעה. ככלל, תביעה כזו יש להגיש לבית-הדין לעבודה. זאת, מלבד תביעות עליהן חל חריג הנזיקין. תביעות נזיקין לפי חריג זה הן, במהותן, תביעות המבוססות על עוולה הקבועה בפקנ"ז או על עוולה הצומחת מחוקים אחרים אשר מחילים עליהם את הוראות הפקנ"ז.....	696

4. מעבר לאמירה הכללית כי בנה של התובעת אובחן על הרצף האוטיסטי, אליו נלווית אמירה אודות תפקודו הגבוה, אין בתיק מסמכים רפואיים המלמדים על קיומה של בעיה נפשית או קוגניטיבית מן הסוג שצפוי להסב פגיעה חמורה, ואשר יכול להצדיק הטלת חסיון גורף.....696
5. החוק מטיל על המעסיק חובה פוזיטיבית ואקטיבית, ליצור תנאים שיאפשרו את העסקתם של אנשים עם מוגבלות, כמו גם את קידומם במקום העבודה. אין מדובר בבחינה טכנית, אם העובד מתאים לדרישות המשרה והנהלים, אלא יש לבחון מחדש את הדרישות והתנאים וגם לנקוט את הפעולות הנדרשות באופן סביר לצורך התאמתם גם לאדם עם מוגבלות שמבקש לעבוד באותה משרה או להתקדם אליה.....696
6. חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות אינו עוסק בתשלום גמלאות אלא בעיקר בהנגשת מקומות לאנשים עם מוגבלות וקובע את הזכות של אדם עם מוגבלות להשתתפות שוויונית בעבודה ובחיי היום-יום לרבות הנגשה למקומות ציבוריים.....697
7. למצער ברמה הלכאורית, כי המשיבה פעלה ליצירת חלופות העסקה זמניות התואמות את מגבלותיה של המבקשת על-פי אישור הרופא התעסוקתי. כך, לא הובהר מדוע ההצעה לשמש מוקדנית לתקופה זמנית נדחתה על-הסף, זאת אף מבלי לברר את תנאי ההעסקה. גם תשובות המבקשת בחקירתה הנגדית לא סייעו בהבנת הטעם לכך. העובדה שביצעה את התפקיד בעבר אינה לבדה מסבירה מדוע אינה יכולה לשוב לבצעה, באופן זמני, לאור הנסיבות, גם אם אין בתפקיד זה חלוקה לדרגים הכולל מעמד של רכזת.....697
8. תכלית החוק מצדיקה לפרש בגמישות ובהרחבה את ההגדרה של "אדם עם מוגבלות" כמשמעותה בסעיף 5 לחוק. בהתאם, אין צורך במוגבלות "חמורה"; אין רלבנטיות לקביעה או אי-קביעה של אחוזי נכות מכוח חוק הביטוח הלאומי; אין צורך לעמוד בתנאים הנוקשים שנקבעו בחוק ובצו ההרחבה לצורך מכסות הייצוג ההולם; אין דרישה הכרחית להצגת אישור רפואי של רופא תעסוקתי או אחר הקובע במפורש כי מדובר ב"אדם עם מוגבלות" (אם כי יידרשו דרך כלל מסמכים רפואיים לצורך הוכחת הלכות והשלכותיה); ודי בהשפעת הלכות על תחום חיים עיקרי אחד, שאינו חייב להיות תעסוקה.....698
9. סעיף 13 לחוק שוויון מחיל את הוראת סעיף 9(א) לחוק שוויון המעביר את נטל הראיה לכתפי המעסיק ובהתאם, עליו להוכיח כי לא פיטר עובד מחמת מוגבלותו. בשלב זה ועל-מנת להעביר את נטל ההוכחה על העובד להוכיח ברמה הלכאורית כי לא היה בהתנהגותו או במעשיו סיבה לפיטוריו. ככל שעמד הוא בנטל זה, עובר הנטל למעסיק להוכיח כי לא נקט באפליה אסורה בפיטורי העובד.....698